

Удовиченко Т. С.
студентка Слідчо-криміналістичного
інституту, 1 курс, 1 гр.,
науковий керівник – кандидат
філософських наук **Стасевська О. А.**,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
доцент кафедри культурології

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми визначається трансформаційним станом українського суспільства, який зумовлює процес переосмислення моральних цінностей.

Нові реалії розвитку нашого суспільства змінили аксіологічні основи життя, призвели до домінування цінностей культури західної цивілізації, що певною мірою нівелює зусилля національної спільноти захистити унікальність власного культурного надбання. Цінності – найважливіші компоненти людської культури, які мають найвищу значущість та детермінують стандарти поведінки, характеризуються варіативністю змістовного наповнення та особистісного осмислення в різні епохи при збереженні статусу смислоутворюючих чинників людського буття. В аксіологічному просторі соціуму та індивіда особлива вага належить моральним цінностям.

Трансформаційний стан українського суспільства характеризується зміною ієрархії цінностей – людина жертвує одними цінностями заради інших, зміною пріоритетів: вони переміщуються із духовної сфери в прагматичну та утилітарну; особистість все більше орієнтується не на досягнення морального ідеалу, а на отримання задоволення, користі, що значною мірою визначено становленням нового явища – інформаційного суспільства [1, с. 293]. Всезагальна комп'ютеризація, впровадження новітніх технологій, вторгнення електронних комунікативних систем в усі сфери життя вимагають високої духовної зрілості людини. Випереджальний розвиток технологій відносно духовних ресурсів суспільства є важливим фактором дегуманізації життя [2, с. 96]. Комп'ютеризація, введення нових технологій не завжди має позитивні наслідки: наочно спостерігається деактуалізація етичних норм, «притуплення» моральних почуттів, нечіткість життєвих орієнтирів та моральних настанов, пасивність громадянської позиції [3].

Таким чином, інформаційне суспільство характеризується змінами в усіх сферах життя. Питання полягає в тому – в яку сторону прямують ці зміни, вони будуть прогресивними чи регресивними, як вони вплинуть на традиційне в культурі, адже воно є первинною основою, частиною нас, нашого народу.

Моральні цінності – цементувальна основа суспільства й держави. Український народ чимало пережив за свою історію і кожна подія позначилась на системі його цінностей. О. Маркозова відтворює еволюцію ціннісних пріоритетів наших предків: з плином часу надавалась перевага тим чи іншим цінностям, або традиційні цінності наповнювались новим змістом. Ці процеси є закономірними. Слов'яни були дружелюбним народом, цінували волю. Із запровадженням християнства почали підносити релігійні настанови, блаженство – як ідеал і норму повсякденної поведінки, прощення і подолання зла добром, любов до ближнього, милосердя. В добу козацтва поширюються патріотичні ціннісні орієнтири, віра в вільне національне майбут-

не українського народу, лицарство, перевага цінності благ духовних над матеріальними, дружба, побратимство. Подальше пригнічення українців, закріпачення селянства посіяло зневіру у свої сили, жаль і тугу за свободою. За радянських часів утверджувались цінності, які відповідали соціалістичній ідеології. Сьогодні українцям притаманні такі цінності як свобода, прагнення рівності, соціальна активність і самореалізації, орієнтація на успіх і соціальне визнання [4].

Дослідники аксіологічних проблем розвитку українського суспільства констатують факт ціннісних трансформацій [5; 6]. В українському суспільстві зміни відбулися як у змістовному наповненні моральних цінностей, так й щодо морально-ціннісних орієнтирів: поширюються традиції західних країн; з'являються нові свята, яких раніше не було та водночас забуваються традиційні українські; акцентується недоторканність приватної власності та невтручання держави в особисте життя громадян; абсолютизується свобода, яка перетворюється на свободу вибору самих моральних цінностей, що виявляється у моральному релятивізмі; моральні переконання стають досить гнучкими; наочним стає зсув ціннісних пріоритетів у бік споживацтва. Незмінними залишаються віра в Бога, свобода слова, совість, гідність, патріотизм, який продовжує жити в душах українців, соціальна справедливість, цінність родинних стосунків, повага до старшого покоління, значущість любові та дружби, порядність, доброзичливість, співчуття до інших людей, високий професіоналізм, здоровий кар'єризм, що веде до матеріального добробуту. Ці вічні цінності трансформуються та наповнюються новими смислами й дуже важливо, щоб вони не суперечили гуманістичним ідеалам людства.

Література

1. Стасевська О. А. Трансформація морально-культурного простору українського суспільства // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – № 2 (29), 2016. – Харків, Право. – С. 293–296.
2. Стасевська О. А. Модифікація цінностей інформаційного суспільства // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – № 1(32), 2017. – Харків, Право. – С. 93–103.
3. Стасевська О. А., Уманець О. В. Етична складова соціальної місії університету // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – № 4 (39), 2018. – Харків, Право. – С. 143–155.

4. Маркозова О. О. Моральні цінності і антицінності українців: зміна пріоритетів у глобалізованому світі // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія- Х. : Право, 2010. – С. 268–275.

5. Балакірева О. Трансформація ціннісних орієнтацій в українському суспільстві // Український соціум. – 2007. – № 2 (19). – С. 7–19; Фромм Э. Бегство от свободы – М.: Прогресс, 1991.

6. Докторович М. О. Моральні цінності молоді і соціальна трансформація // Возрождение духовности в современном мире: взаимодействие церкви и образования : к 90-летию Высокопреосвященнейшего Никодима, Митрополита Харьк. и Богодухов. : Всеукр. науч.-практ. конф. : тезисы конф. : 24–25 март. 2011 г. / Харьков. обл. совет, Харьков. Епарх. Упр. Укр. Православ. Церкви, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. – Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2011. – С. 98–100.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

ДУХОВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ЧАСУ

Тези доповідей учасників
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 квітня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

УДК 008(477)
Д85

Редакційна колегія:
*А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой,
О. А. Стасевська, О. В. Уманець*

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори

Д85 **Духовна** культура України перед викликами часу : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 квіт. 2019 р.) / [редкол.: А. П. Гетьман (голова), В. О. Лозовой, О. А. Стасевська, О. В. Уманець]. – Харків : Право, 2019. – 282 с.

ISBN 978-966-937-660-2

Збірка містить тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовна культура України перед викликами часу», в яких висвітлені актуальні питання духовного життя сучасної України, національної ідентифікації та збереження культурної пам'яті.

УДК 008(477)

ISBN 978-966-937-660-2

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019